

Arbets- och företagsnämnden

Kvalitetsrapport 2016–2017 för grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt svenska för invandrare

Förslag till beslut

1. Arbets- och företagsnämnden noterar informationen till protokollet.
2. Arbets- och företagsnämnden beslutar att föreslå utbildningsnämnden notera informationen i protokollet.

Sammanfattning

Varje år genomför Nacka kommun verksamhets- och kvalitetsdialoger med jobb- och utbildningsexperter inom vuxenutbildningen. Dialogen omfattar gemensam analys av resultat och utfall, relaterat till nationella mål, Nacka kommuns mål och fokusområden samt krav i auktorisationsvillkor. Framgångsfaktorer och förbättringsområden identifieras i syfte att stärka verksamhetens processer och driva utveckling av Nacka kommuns kommunala vuxenutbildning. Genom ett systematiskt kvalitetsarbete med datainsamling och kunduppföljningar som gemensamt följs upp, kan samsyn kring utvecklingsområden drivas gemensamt, både avseende styrning från Nacka kommun som genomförandet av utbildningar av jobb- och utbildningsexperter inom kommunal vuxenutbildning.

Antalet elever ökar i samtliga vuxenutbildningar i Nacka kommun. Även antalet kursaktiviteter ökar inom gymnasial vuxenutbildning och SFI. Andelen uppnådda betyg har förbättrats för både grundläggande och gymnasial vuxenutbildning, samtliga elever inom SFI som fullföljt sin utbildning har fått godkända betyg, dock har de behövt en något förlängd studietid. Avbrotten har minskat inom både gymnasial vuxenutbildning som SFI, men ökat inom grundläggande vuxenutbildning. Även andelen unga som kommer i utbildning och arbete efter aktivitetsstöd visar en positiv trend. Även om uppföljning av 2017 års vuxenutbildning visar en relativt positiv utveckling kvarstår förbättringsområden inom de områden som visar avvikelser, i synnerhet områden som över flera år redovisar en negativ trend. Att minska andelen avbrott och fortsatt höga ambitioner att stödja elever att nå sina studiemål är därför fortsatt prioriterade förbättringsområden.

En positiv trend visas för de områden som omfattar utbildningens bidrag till ökade förutsättningar att få arbete eller gå till högre studier. Nacka kommun får högre betyg av

eleverna, än andra kommuner i länet avseende aktiv samverkan med arbetslivets aktörer. Detta behöver vidmakthållas och utvecklas vidare för att underlätta inträde på arbetsmarknaden för de elever som utbildas inom den kommunala vuxenutbildningen.

Nacka kommun erbjuder individanpassade insatser och flexibel kommunal vuxenutbildning. God måluppfyllelse och nöjda elever visas inom grundläggande och gymnasial vuxenskola samt SFI, trots avbrott. Goda resultat innebär ökade förutsättningar för individen, för en snabb och effektiv väg in på arbetsmarknaden. Även Nacka kommuns ersättningsmodell till jobb- och utbildningsexperterna ger incitament för eleven att fullfölja kursen och inte göra avbrott.

Ärendet

I enlighet med arbets- och företagsnämndens kvalitetsarbete genomförs varje år en verksamhets- och kvalitetsuppföljning med auktoriserade och upphandlade anordnare och leverantörer. Verksamhets- och kvalitetsuppföljningen omfattar en gemensam analys av resultat och nöjdhetsuppföljning, som jämförs med nationella och Nacka kommuns mål och fokusområden, i syfte att identifiera framgångsfaktorer och förbättringsområden. Med gemensam reflektion och lärande får alla tillgång till viktig kunskap för att stärka verksamhetens processer och driva utveckling av välfärdsservicen. I samsyn om styrkor och förbättringsområden kan utveckling drivas gemensamt, både från styrning och produktion.

Forskning visar att skolframgång är en viktig skyddsfaktor mot arbetslöshet, kriminalitet, psykisk ohälsa och drogmisbruk¹. Studier visar att det är ungdomar utan fullständig gymnasieutbildning som löper störst risk att bli långvarigt arbetslösa. Det är angeläget att tidigt uppmärksamma denna grupp i syfte att förebygga risken för utanförskap och arbetslöshet på grund av lägre utbildningsnivå. Inom Sveriges kommuner och landstings (SKL) projekt PlugIn, visas fem framgångsfaktorer för fullföljande av gymnasieskolan:

- Bra bemötande är avgörande
- Tydliga mål och betoning på resultat gör skillnad
- Att vara på rätt utbildning
- Kvalitet genom samarbete och delaktighet
- Förmågan att upptäcka och tillgodose behov

Trots förändrade förutsättningar med bland annat en befolkningsökning om cirka 7 procent sedan 2013, en hög andel elever i kommunal vuxenutbildning utan kunskaper i svenska, och att 10 procent grundskolelever och 14 procent gymnasieelever fortfarande går ut skolan utan fullständiga betyg, redovisas endast en marginell ökning av arbetslöshet och behov av ekonomiskt bistånd, bland unga i Nacka kommun².

¹ Vinnerljung, Berlin, Hjern; "Skolbetyg, utbildning, och risker för ogynnsam utveckling hos barn"

² SCB, befolkningsutveckling, SKL Kolada, Arbetsförmedlingen och egen uppföljning av ekonomiskt bistånd

Kvalitet i kommunal vuxenutbildning i Nacka kommun

Nacka kommun har ett stort utbud av valbara kurser och jobb- och utbildningsexperter inom kommunal vuxenutbildning, med goda möjligheter för eleverna att finna en utbildning som passar. Varje år passerar cirka 4500 elever Nacka kommuns 40 jobb- och utbildningsexperter för kommunal vuxenutbildning.

Resultat

Både antalet elever som kurser, liksom andel som fullföljt och fått godkända betyg ökar totalt sett inom gymnasial vuxenutbildning. Även andelen unga som kommer i utbildning och arbete efter aktivitetsstöd visar en positiv trend.

Resultaten inom *grundläggande vuxenutbildning* ligger stabilt. Cirka 94 procent erhöll godkända betyg (jämfört med 93 procent 2016 respektive 94 procent 2015), målvärdet är 90 procent. Avbrotten har efter två års nedgång, ökat till 23 procent under 2017, fortfarande bättre än målvärdet 25 procent. Inom *gymnasial vuxenutbildning* har andelen elever som fullföljt kurserna och erhållit godkända betyg förbättrats. 2017 redovisas bäst resultat sedan 2012. Cirka 90 procent erhöll godkända betyg (jämfört med 87 procent 2016 respektive 89 procent 2015), målvärdet är 90 procent. Avbrotten har sjunkit till 18 procent, från tidigare års nivå på cirka 20 procent, (målvärde är 14 procent). Inom *svenska för invandrare* är målet att 42 procent ska uppnå godkända betyg, vilket inte uppnåtts ännu, cirka 35 procent av eleverna genomför kursen med godkända betyg under sin första termin, jämfört med 38 procent 2016 respektive 35 procent 2015. Cirka 25 procent av eleverna fortsätter sina svenskastudier termin två, en ökning jämfört med 2016. Avbrotten har sjunkit från 42 procent 2016 till 37 procent 2017. Genomsnittlig kurstid i svenska för invandrare är cirka 5,5 månader, en svag ökning sedan 2015.

Flera jobb- och utbildningsexperter redovisar systematiska arbetssätt för att stödja eleven att fullfölja sin utbildning. De anger att avbrotten kan förutses, då de ofta föregås av att eleven upprepade gånger är frånvarande eller under en längre sammanhängande period är borta från studierna. Flera jobb- och utbildningsexperter har påbörjat en djupare analys av avbrottsorsaker i syfte att kategorisera orsak till avbrott, för att bättre utforma riktade förebyggande insatser:

- Positiva avbrott, eleven har fått ett arbete och egen försörjning.
- Elever som valt fel utbildning på grund av de inte fått tillräcklig vägledning innan skolval, och elever som väljer flera utbildningar i förhoppning om att kunna fullfölja alla. Dessa elever får snabbt vägledning av jobb- och utbildningsexperter för att de ska göra bättre och rimligare studieval.
- Elever som både studerar och arbetar och därför har svårt att få livspusslet att gå ihop, de måste ha en försörjning. Jobb- och utbildningsexperterna ger flexibelt stöd till dessa elever så att de kan fullfölja sin utbildning. Elever som studerar svenska för invandrare gör avbrott för att de behöver försörjning, de har inte studiefinansiering genom medel från Centrala studiestödsnämnden.

- Elever med legitima skäl för avbrott, de flyttar, får hälsoproblem eller av andra privata angelägenheter, skäl som jobb- och utbildningsexperterna inte har rådighet över.
- Elever som kommer resa hem till sitt hemland under lång tid.
- Tidigare negativa erfarenheter där skola och hem inte lyckats ge rätt stöd till eleven för genomförande av grund- och gymnasieskola.

Anledningen till avbrott beror i regel inte på att man är missnöjd med utbildningen utan ovanstående redovisade skäl, ligger ofta till grund för att eleven inte kan/vill fortsätta sina studier. När en elev söker vuxenutbildning är hen oftast motiverad.

Elevnöjdhet

Elever inom vuxenutbildningen i Nacka kommun är fortsatt mer nöjda inom samtliga målområden, än genomsnittet av regionens elever. Senaste enkätundersökningen våren 2017, visar att elevernas nöjdhet ligger stabilt på en hög nivå. 90 procent anger att de är nöjda över Nacka kommuns utbud av vuxenutbildning, (92 procent för 2015) och 87 procent anger att Nacka kommun erbjuder den service eleverna efterfrågar (88 procent 2015). I samtliga kunskapsområden inom grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning anser eleverna att förutsättningarna för ett lärande är högt, trenden är positiv sedan 2015. Nackas SFI-utbildning ges höga betyg (mellan 3,9 och 4,5 på en skala mellan ett till fem), men i samtliga frågor visas en negativ trend avseende elevernas nöjdhet över hur jobb- och utbildningsexperter skapar bästa förutsättningar för lärande.

En stor förbättring har skett sedan 2015, avseende elevernas uppfattning om möjligheten till kontakter med arbetslivet genom studierna. Både nationella som kommunala mål anger att utbildningen ska leda till att eleven ska etableras på arbetsmarknaden, varför skolans förbättrade samarbete med arbetsliv är positivt. Inom svenska för invandrare bedömer eleverna (på en skala med högsta betyg 5), att studierna underlättar möjligheten att få arbete uppgår till 4,5, liksom möjligheterna att studera vidare till 4,6.

Jobb- och utbildningsexperternas resultat är goda och genomsnittet för elevers nöjdhet med kommunal vuxenutbildning i Nacka, ligger högre än läns-genomsnittet. Vissa jobb- och utbildningsexperter redovisar mycket goda resultat, där analysen visar att en tillämpad värdegrund, tydlig ledning med fokus på elevens mål och en lärande skolmiljö, med väl definierade processer, verksamhetsstruktur och systematisk tillämpning av framgångsrika arbetssätt leder till goda resultat.

Jobb- och utbildningsexperternas arbetssätt för goda resultat

Jobb- och utbildningsexperterna anger att de goda resultaten beror på att:

- En gemensam och tillämpad värdegrund i Likabehandlingsplan hos varje jobb- och utbildningsexpert för vuxenutbildningen ger en bra studiemiljö.
- Metodutveckling genom interaktiv process med eleverna ger goda resultat när lärare och elev gemensamt följer elevens progress för måluppfyllelse, med tät återkoppling och dialog om förbättringsinsatser.
- Elevernas motivation ökar när jobb- och utbildningsexperterna kopplar studierna till arbetsmarknadens behov av kompetens.

- Ett "Early warning system", en systematisk uppföljning av elevers aktivitet ger möjlighet att snabbt reagera på avvikelser och ge stöd för fortsatta studier.
- En närvarande ledning i jobb- och utbildningsexpertens lärprocesser, vikten av att skolledningen tydliggör mål och åtaganden för kommunal vuxenutbildning, med uppföljning och gemensam reflektion av studieresultat, både för enskilda elever, för lärare, och sammantaget för vuxenutbildningen.
- Lärare och pedagogers engagemang, kompetens och delaktighet, legitimerade lärare, kompetensutveckling och kollegialt lärande driver utveckling

En annan framgångsfaktor är tydligt formulerade mål och krav från Nacka kommun, som enkelt kan omsättas till aktiviteter och insatser hos anordnaren.

Sammanfattning

Jobb- och utbildningsexperternas kvalitetsrapporter ger en god bild av hur de arbetar för att leva upp till de nationella mål som anges i skollagen och Nacka kommuns mål. Jobb- och utbildningsexperterna har kommit olika långt med det systematiska kvalitetsarbetet, men anger att individfokus med en tydlig och tillämpad värdegrund, en verksamhetsstruktur och systematik i ledningssystem, samt engagerad ledning och personalgrupp som skapar en lärande organisation genom reflektion av frekvent uppföljda resultat, anges vara framgångsfaktorer för verksamheterna och dess kvalitet. Samtliga jobb- och utbildningsexperter anger att de arbetar aktivt med inkomna synpunkter och klagomål.

Starka sidor

- Samtliga jobb- och utbildningsexperter har en värdegrund och Likabehandlingsplan som tillämpas.
- Jobb- och utbildningsexperter utvecklar kontinuerligt en mer individorienterad undervisning.
- Jobb- och utbildningsexperter utvecklar kontinuerligt, i samråd med huvudman, kursutbudet i syfte att matcha utbudet med elevernas – och näringslivets efterfrågan. Nacka har ett unikt stort utbud av valbara kurser och jobb- och utbildningsexperter, med goda möjligheter för eleverna att finna en utbildning som passar.
- Jobb- och utbildningsexperterna har under tre år förbättrat möjligheten för elever till kontakt med arbetslivet genom studierna, vilket ger förutsättningar för kontakter och jobb.
- Resultatet för jobb- och utbildningsexperter för vuxenutbildning i Nacka är bra och genomsnittet i Nacka ligger högre än länsgenomsnittet. Vissa jobb- och utbildningsexperter redovisar mycket goda resultat, vilket anges bero på en ledning med fokus på eleven, strukturerad verksamhet och en lärande skolmiljö.
- Flera jobb och utbildningsexperter har utvecklat sitt systematiska kvalitetsarbete, med tillämpade kvalitetsverktyg.
- Jobb- och utbildningsexperterna utvecklar tjänster med digitala hjälpmedel.

Förbättringsområden

- Elevernas uppfattning om svenska för invandrare är hög men visar negativ trend för tre år. Undervisningen behöver utvecklas för att förbättra elevernas resultat. Kunskaper i svenska språket är nödvändigt för fortsatta högre studier och etablering

på arbetsmarknaden. Även tillämpning av Likabehandlingsplanen, behöver förbättras.

- Elever behöver redan under utbildningen få kontakt med arbetsmarknaden för att öka möjligheterna att få jobb. Därför behöver jobb- och utbildningsexperterna fortsätta den positiva utvecklingen med systematiskt samarbete med branscher, arbetsliv och nätverk för att öka elevernas möjlighet till kontakt med arbetsmarknaden.
- Öka andelen elever som fullföljer sin utbildning. Avbrotten ligger på en hög nivå, och är ett fortsatt prioriterat förbättringsområde under 2018.
- Mer och tydligare information och vägledning från både Nacka kommun och jobb- och utbildningsexperterna om studiekraven i kommunal vuxenutbildning, i syfte att bättre förbereda eleverna inför studierna och därmed motverka avbrott.
- Flera jobb- och utbildningsexperter, har föreslagit att samma krav ska ställas inom vård- och omsorg, samt förskola/skola, i synnerhet Nacka kommuns egen regi- verksamhet, men också vid upphandlingar och auktorisation, så att praktik- och lärlingsplatser säkerställs till nackaelever i kommunal vuxenutbildning.

Systematiskt kvalitetsarbete leder till förbättringar för eleverna vid kommunal vuxenutbildning. Med gemensam analys av styrkor och förbättringsområden kan förbättringar genomföras av undervisningen vid kommunal vuxenutbildning liksom styrning och förbättrade förutsättningar från Nacka kommun. Arbets- och företagsnämnden uppdrog i samband med Kvalitetsrapportens 2015–2016 förbättringsbehov av elevernas möjlighet till kontakt med arbetsliv i syfte att öka möjligheterna till att etablera sig på arbetsmarknaden. Man kan i uppföljningen se att detta område utvecklats mest under de två senaste åren, vilket förklaras av jobb- och utbildningsexperterna, som att arbets- och företagsnämnden tydligt uttryckt dessa mål.

Ekonomiska konsekvenser

Nacka kommun har ett tillförlitligt system för utbetalning av medel till jobb- och utbildningsexperterna. Detta innebär att jobb- och utbildningsexperter får stegvis betalt för utförd tjänst, där hänsyn tas till eventuella avbrott. Jobb- och utbildningsexperter får full ersättning vid fullföljd utbildning och uppnått betyg. Stickprov genomförs löpande.

Konsekvenser för barn

När föräldrar utbildar sig och därmed ökar sin anställningsbarhet genom arbete och egen försörjning minskar risken för utanförskap, vilket påverkar barn positivt.

Bilagor

Kvalitetsrapport 2016–2017, för grundläggande och gymnasial vuxenutbildning samt svenska för invandrare, i Nacka kommun.

Carina Filipovic
Enhetschef
Arbets- och företagsenheten

Gunnel Altin
Kvalitetsutvecklare
Arbets- och företagsenheten